

Dejan R. Popovic, dipl. inz.
Beograd, Stevana Sremca 18

REPUBLICKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE

Dragan Lukic, dipl. inz.
Beograd, Visnjiceva 8

Premet: Mišljenje o nacrtu *Pravilnika o načinu korišćenja radio-stanica od strane radio-amatera*

V e z a : Javne konsultacije o nacrtu *Pravilnika o načinu korišćenja radio-stanica od strane radio-amatera* (internet strana RATEL-a od 16.05.2011)

Postovani kolega Lukicu,

1. Rogobatni naslov nacрта ovog pravilnika trebalo bi promeniti tako da glasi:

"Pravilnik o načinu korišćenja amaterskih radio stanica"

Napomena 1 - Nikad mi neće biti jasno kako se moglo desiti da u Zakonu o elektronskim komunikacijama (ZEK) u članu 85. (o korišćenju radio-frekvencija) stav 2. sadrži nerazumnu ovlašćujuću odredbu koja glasi:

" Agencija propisuje način korišćenja radio stanica od strane radio amatera, kao i radio stanica koje se koriste na domaćim i stranim vazduhoplovima, lokomotivama, brodovima i drugim plovilima, saglasno odgovarajućim međunarodnim sporazumima i preporukama."

Jer, opstepoznate činjenice su da se radio-frekvencije u različitim radio-frekvencijskim područjima i opsezima koriste od strane različitih vrsta radio-stanica u radio (komunikacionim) službama, mrezama i sistemima različite prirode, s jedne strane, dok se različite vrste radio-stanica u radio-(komunikacionim) službama, sistemima i mrezama različite prirode koriste na radio-frekvencijama u različitim radio-frekvencijskim opsezima od strane različitih vrsta amatera, kapetana, motorovodja, operatora, imalaca, vlasnika, korisnika i drugih (ovlašćenih) lica, s druge strane. Zato, s velikom mukom, pokušavam da razlikujem dva načina korišćenja:

1) način korišćenja radio-frekvencija od strane radio-stanica;

2) način korišćenja radio-stanica od strane radio-operatora.

Posto se cela Glava VIII. ZEK-a u stvari odnosi na dodelu i korišćenje radio-frekvencija, i posto je efikasno i nesmetano korišćenje radio-frekvencija moguće samo ako su ispunjeni određeni uslovi, mislim da je ova ovlašćujuća odredba ZEK-a trebalo jednostavno i generalno da glasi:

"Agencija donosi propise o uslovima korišćenja radio-frekvencija u različitim radio-frekvencijskim opsezima za različite vrste radio stanica u radio-(komunikacionim) službama, sistemima i mrezama različite prirode."

U konkretnom slučaju, naziv ovog propisa trebalo je da glasi:

"Pravilnik o uslovima korišćenja radio-frekvencija u opsezima između 1 810 kHz i 250 GHz za amaterske radio stanice".

Napomena 2 - Ako, po članu 85. stav 2. ZEK-a, Agencija propisuje način korišćenja radio-stanica od strane radio-amatera (tj. amaterskih radio-stanica), onda ona u istom "stilu" treba da propisuje i

nacin koriscenja radio-stanica koje se koriste na domacim i stranim vazduhoplovima (od strane kapetana), lokomotivama (od strane motorovodja), brodovima i drugim plovilima (od strane operatora ili kapetana).

2. Prema gore navedenoj ovlascujucoj odredbi, Agencija piprema i propisuje nacrt ovog pravilnika saglasno odgovarajucim medjunarodnim sporazumima i preporukama. Odgovarajuci medjunarodni sporazum je, pre svega, Pravilnik o radio-komunikacijama (PRK) Medjunarodne unije za telekomunikacije (ITU)

<http://life.itu.ch/radioclub/rr/frr.htm>).

Smatram da ugledni strucnjaci i druga nadlezna i odgovorna lica u RATEL-u i Savezu radio-amatera Srbije treba da se podsete PRK ITU i da nacrt ovog pravilnika potpuno usaglase sa ovim medjunarodnim pravilnikom, pocev od terminologije (npr. "veza" i "komunikacija"), preko odobrenih i zabranjenih komunikacij, vrsta emisija i vrednosti snaga sporednih emisija (a ne zracenja), do smetnji i mnogih drugih relevantnih pitanja i resenja (o kojima ne bih sada iznosio misljenje, mozda naknadno).

Iskreno,
Dejan Popovic

Beograd, 18. maj 2011.

Dejan R. Popovic, dipl. inz.
Beograd, Stevana Sremca 18

REPUBLICKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE

Dragan Lukic, dipl. inz.
Beograd, Visnjiceva 8

Premet: Dodatno mišljenje o nacrtu *Pravilnika o načinu korišćenja radio-stanica od strane radio-amatera*

V e z e : 1) Javne konsultacije o nacrtu *Pravilnika o načinu korišćenja radio-stanica od strane radio-amatera* (internet strana RATEL-a od 16.05.2011);
http://www.ratel.rs/upload/documents/javne_rasprave/Pravilnik_o_radio_amaterima/Nacrt%20Pravilnika%20o%20radio%20amaterima%20od%2011.05.2011.pdf ; 2) Moje mišljenje o nacrtu *Pravilnika o načinu korišćenja radio-stanica od strane radio-amatera* od 18 maja 2011.

Postovani kolega Lukicu,

1. Clan 1 . nacrta ovog pravilnika trebalo bi promeniti tako da u skladu sa clanom 85. stav 2. Zakona o elektronskim komunikacijama (ZEK) glasi:

"Ovim pravilnikom se propisuje nacin koriscenja radio stanica od strane radio amatera (u daljem tekstu: amaterskih radio stanica), u saglasnosti sa Pravilnikom o radio-komunikacijama Medjunarodne unije za telekomunikacije."

U clanu 1. (predmeta) nacrta ovog pravilnika pominju se, pored nacina koriscenja amaterskih radio-stanica, i tehnicki uslovi za njihovo koriscenje, koriscenje pozivnih znakova i znakova identifikacije emisija amaterskih radio-stanica, uslovi za sticanje zvanja radio-amatera i izgled i sadrzina obrasca radio-amaterske licence (?).

Posto postoji razlika izmedju nacina i uslova koriscenja amaterskih radio-stanica, cini mi se da u nacrtu ovog pravilnika postoji zbrka u shvatanju i upotrebi ovih pojmova. Na primer, ako se amaterska radio-stanica koristi od strane dobro (ili lose) obucenog radio-amatera, onda je nacin koriscenja amaterske radio-stanice dobar (ili los). Nacin koriscenja amaterske radio-stanice je dobar ako ona efikasno i nesmetano koristi radio-frekvencije u skladu sa dobrom inzenjerskom i amaterskim praksom. S druge strane, ako je amaterska radio-stanica dobro (ili lose) i(z)gradjena i održavana, onda su uslovi koriscenja amaterske radio-stanice dobri (ili losi). U svakom slucaju, tehnicki, eksploatacioni i drugi uslovi koriscenja amaterske radio-stanice su stanja ili okolnosti koje pojavu koriscenja amaterske radio-stanice cine mogucom. A oni nisu sluzbeno predmet nacrta ovog pravilnika. I, sta sad" Sta ce mo sa vladavinom prava i peavnim poretkom?

U svakom slucaju, nacrt ovog pravilnika usaglasiti sa Pravilnikom o radio-komunikacijama Medjunarodne unije za telekomunikacije, PRK ITU: <http://life.itu.ch/radioclub/rr/frr.htm> , (ukljucujuci: <http://www.itu.int/pub/R-HDB-52-2008>, i eventualno: <http://www.arrl.org/part-97-amateur-radio> , http://en.wikipedia.org/wiki/Amateur_radio i <http://www.iaru.org/ac-09spec.pdf>).

2. Podnaslove i sadrzaj nacrta ovog pravilnika "harmonizovati" sa njegovim naslovom.

Napomena - Naslov i sadrazaj ovog nacrta nije isti sa sadrajem i predmetom prethodnog, jos vazceg Pravilnika o uslovima za koriscenje amaterskih radio stanica.

3. U clanu 2. nacrta ovog pravilnika i dalje u tekstu gde god se upotrebljava izraz "radio-veza"

zameniti sa izrazom "radio-komunikacija".

Posto u ZEK-u nije definisana *pojedincna dozvola za koriscenje radio-frekvencija*, nije moguće i potrebno ni u tacki 4. definisati *pojedincu dozvolu za koriscenje radio-frekvencija za amatersku radio stanicu*.

Definicije izraza "*amaterska (radio-) sluzba*", "*amaterska satelitska (radio-) sluzba*" i "*amaterska (radio-) stanica*" preuzeti iz odgovarajucih definicija PRK ITU ili, eventualno, *Plana namene radio-frekvencijskih opsega*.

4. Po clanu 5. stav 1. nacrtu ovog pravilnika amaterske radio-stanice mogu koristiti prakticno sve vrste emisija. Medjutim, ova odredba protivureci sadrzaju kolone 3 tabele br. 1?

5. Clan 17. nacrtu ovog pravilnika izmeniti tako da glasi:

"Za predajnike amaterskih radio-stanica koji emituju u nize navedenim frekvencijskim opsezima sa nize navedenim srednjim snagama, srednja snaga ma koje sporedne komponente koja napaja antenski prenosni vod ne sme premasiti sledece relativne nivoe (izrazene u dB u odnosu na srednju snagu osnovne komponente u sirini potrebnog opsega), niti sledece apsolutne vrednosti:

1) 9 kHz do 30 MHz: -40 dB, 50 mW;

2) 30 MHz do 235 MHz:

- srednja snaga iznad 25 W: -60 dB, 1 mW;
- srednja snaga 25 W ili manja: -40 dB, 25 uW;

3) 960 MHz do 17,7 GHz:

- srednja snaga iznad 10 W: -50 dB, 100 mW;
- srednja snaga 10 W ili manja: 100 mW;

4) Iznad 17,7 GHz: najnize moguće vrednosti.

Ako ma koja sporedna komponenta ili emisija, ukljucujuci sporedno zracenje od kucista ili napojnog voda amaterske radio-stanice prouzrokuje stetnu smetnju u prijemu druge radio-stanice, imalac pojedinačne dozvole za koriscenje radio-frekvencija od strane ometajuće amaterske radio-stanice mora da preduzme mere za otklanjanje smetnje, u saglasnosti sa dobrom inzenjerskom praksom."

Napomena - Za vrstu emisije J3E, odnos srednja snaga/vrsna snaga iznosi: 0,5 (-3 dB) - u slucaju dva sinusoidalna signala koja modulisu predajnik do vrsne snage; 0,1 (-10 dB) - u slucaju modulisuceg signala koji odgovara ravnomerno citanom tekstu.

6. Odredbe clana 32. nacrtu ovog pravilnika usaglasiti sa preporukom ITU-R:

<http://www.itu.int/rec/R-REC-M.1544-0-200108-I/en> (minimalne kvalifikacije za radio amatere)

Na osnovu kog clana ZEK-a Agencija izdaje radio-amatersku licencu? Ovaj pravni osnov treba da se nadje i u obrascu iz clana 32. U tom obrascu pominje se i bivsi Pravilnik o uslovima za rad amaterskih radio-stanica, a ne ovaj pravilnik? Zasto?

7. Toliko od mene. Mislim da ima dovoljno dobrih i dobro placenih strucnjaka u RATEL-u koji u saradnji sa uglednim radio-amaterima mogu i treba da brzo i uspesno pripreme nacrt ovog pravilnika.

Pozdrav,
Dejan Popovic

Beograd, 23. maj 2011.